

XIPRER

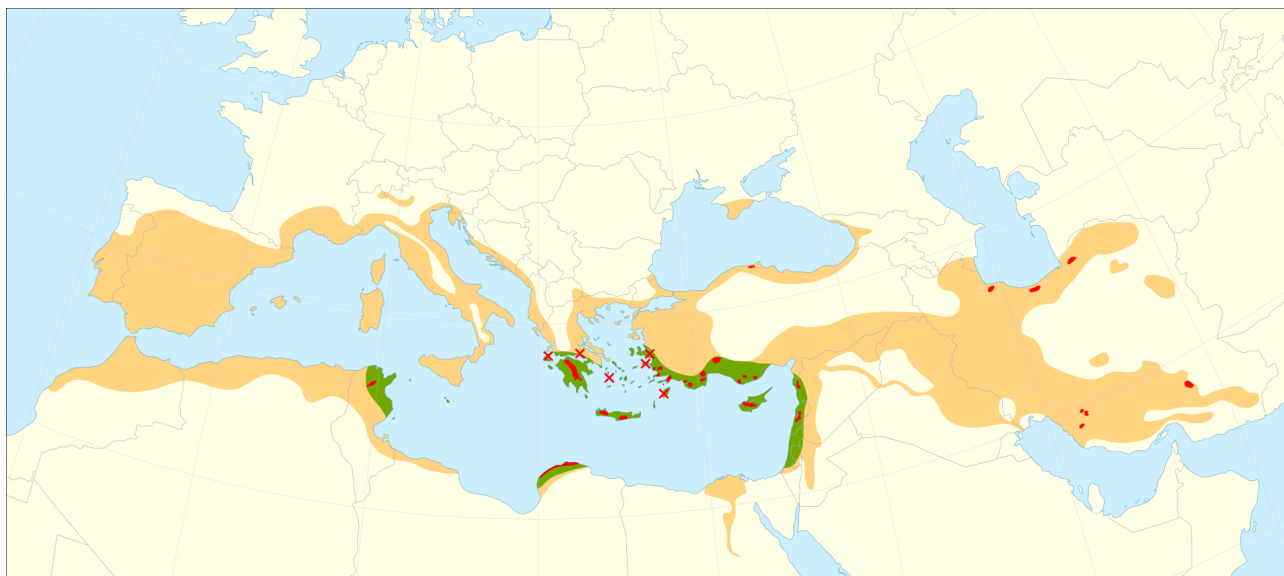
Cupressus sempervirens L. [Sp. Pl. 2:1002. 1753]

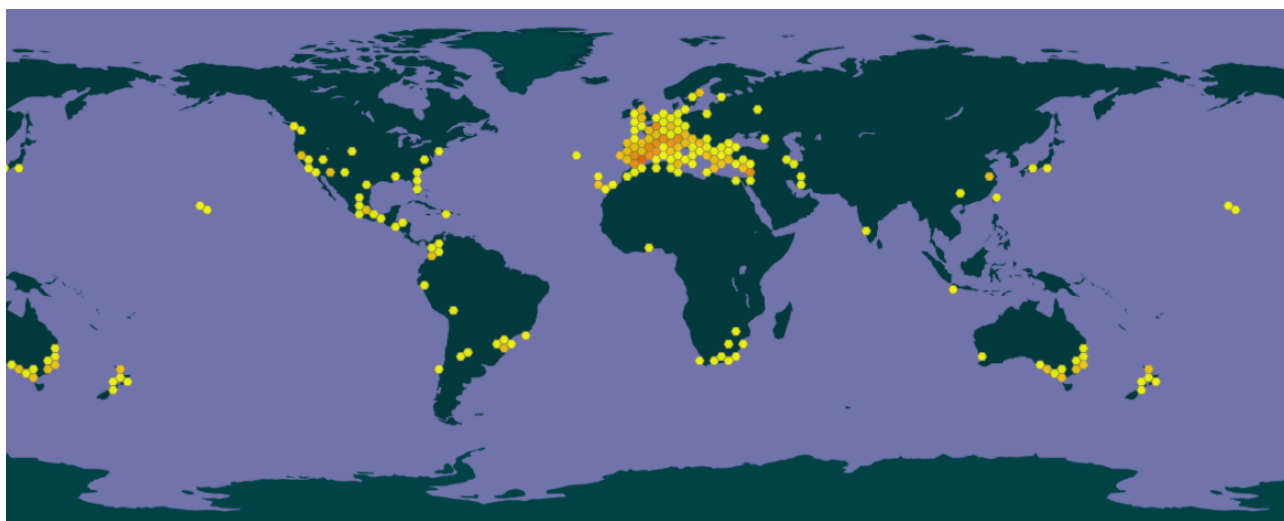
NOMS VULGARS

- ALEMANY: Echte Zypresse, Italienische Zypresse; Mittelmeer-zypresse, Zypresse, Immergrüne zypresse, Säulen-zypresse, Trauer-zypresse
- ANGLÈS: Common cypress, Funeral cypress, Graveyard cypress, Italian cypress, Mediterranean cypress, Tuscan cypress, Pencil pine
- ÀRAB: Saro, Shajarat el-Saro, Saro al-bahr al-abiadh, سرو المتوسط , سرو / شجرة الحيا
- CASTELLÀ: Ciprés comùn, ciprés italiano, acipré, aciprés, alcipreste, alciprés, alsiprés, ancipreste, arcipreste, arciprés, arsiprés, calaveras (gàlbuls), ciprese, cipreste, ciprés de levante, ciprés hembra, ciprés macho, macarotes (gàlbuls), nuez de ciprés, pino aciprés, pino ciprés, pino de cementerio, árbol del cementerio, aziprés, árbol de los cementerios.
- CATALÀ: xifer, xiprer, cap de mort [pinyetes], ciprés, closca de mort, cuprer, siprés, xifrer, xifrer alt, ciprer, pinyetes del calvari, xiprera.
- DANÈS: Almindeling cypress, Aegte cypress, Cypres
- FRANCÈS: : Cyprès commun, Cyprès de Montpellier, Cyprès de Provence, Cyprès d'Italie, Cyprès méditerranéen, Cyprès ordinaire, Cyprès pyramidal, Cyprès sempervirent, Cyprès toujours vert;
- GALLEC: alcipreste, alciprés, cipreste.
- GREC: Κυπαρίσσι / Κυπαρίσσια / Κυπάρισσος η αειθαλής / Κυπάρισσος ο αειζωος / Κυπαρρίσι / Κυπαρρίσι οριζόντιο
- HEBREU: ברש מצוי
- ITALIÀ: Cipresso comune

- OCCITÀ: Autciprés, Cipressièr, Ciprièr, Ciprès
- PORTUGUÈS: Cipreste-italiano, cedro-bastardo, cipreste, cipreste-de-Itália, cipreste-dos-cemitérios, acipreste, alcipreste, alciprés, cedro bastardo, cipreste-comum, cypreste.
- RUS: Кипарис вечнозелёный
- SUEC: kretacypress
- TURC: Akdeniz servisi, servi
- XINÈS: di zhong hai, bai mu, pien po 地中海柏木
- VASC /EUSKERA: Gau-arbola, nekosta (arrunta), ziperres, altzifre (arrunta), alzifre.

Distribució natural (actual, en vermell; hipotètica, en verd) i al·lòctona (en marró) del xiprer comú segons DE GIOVANNI CAUDULLO, GIANNI DELLA ROCCA - CAUDULLO, G., WELK, E., SAN-MIGUEL-AYANZ, J., 2017. Chorological maps for the main European woody species.

Distribució mundial del xiprer comú, segons «The Global Biodiversity Information Facility»

DESCRIPCIÓ BOTÀNICA

Pertany a la classe dels Pinòpsids, a l'ordre dels Pinals; i a la família de les Cupressàcies. És un arbre que pot arribar a fer 45 m d'alçada —Jardins del Príncep, Aranjuez—, i 10 m de volta de canó havent envellit fins més enllà dels quatre mil anys —[Sarv-e-Abarkooch سرو ابرکوه](#) Iran—. En general el tronc és molt recte. Fulles d'1 mm, de color verd fosc, obtuses, esquamiformes, romboïdals, imbricades, disposades en 4 rengles, sense glàndules dorsals clares, però amb olor resinosa. Aments masculins de 4-8 mm, que apareixen a l'hivern,

grocs. Flors femenins de 25-40 mm, oblongs-el·líptics (o globosos), verdoses, apareixent a la primavera. Pinyetes de 2.5-3.5 cm, verdes i brillants quan són joves, i de color groc grisós i mate quan són madures (al cap de gairebé 2 anys) i ja amb obertures; amb 8-14 esquames còniques amb 6-20 llavors (aplanades i una mica alades) cadascuna. A les pinyetes també se les coneix com a gàbuls, i es poden trobar mig madures durant els mesos de gener, maig i setembre. La capçada pot ser en columna estreta (var. *stricta*) o ampla (var. *horizontalis*). Esporgat de jove pot agafar forma de tanca espessa. Escorça llisa, de color gris, una mica roja a l'interior, com la fusta, una mica fissurada, amb re-pellons. Branquillons cilíndrics. La fusta és molt dura, poc resinosa, i no es podreix. A Itàlia tipifica el paisatge de la Toscana, per exemple. Hi era present durant el Pliocè, el Plistocè o l' Holocè. No li agraden terrenys inundats ni massa humits. Prefereix terrenys poc sorrencs, força secs, calcaris o neutres. Suporta vents forts, perquè l'arrel és molt vertical i profunda, evita incendis i llamps, però no resisteix les gelades molt fortes tardanes. Les fulles que cauen mortes cobreixen el terra d'una capa on no pot créixer bé gairebé cap altra planta. Si s'ha regat el sòl amb aigua rica en metalls pesants, aquests s'acumularan a l'humus produït al caure les fulles. Pot atacar-lo fort el fong *Seridium cardinale* o en menor grau el *Siridium unicorn* i la *Leptotypa cupressi*. D'altres fongs el xiprer se'n sol sortir bé: *Alternaria alternata*, *Alternaria multiformis*, *Alternaria pellucida*, *Alternaria tangelonis*, *Didymella* sp., *Phaeobotryon cupressi*, *Phoma* sp., *Phoma herbarum*, *Pyrenochaeta* sp. (Dothideomycetes), *Penicillium brevicompactum*, *Sphaeropsis sapinea*, *Talaromyces* sp. (Eurotiomycetes), *Ascorhizoctonia* sp. (Pezizomycetes), *Thielavia microspora*, and *Thielavia* spp. (Sordariomycetes). A més *Alternaria* sp. pl., *Aspergillus fumigatus*, *Aspergillus flavus*, *Aspergillus niger* produeixen micotoxines contra els bacteris *Bacillus* sp., *Erwinia amylovora*, *Pseudomonas syringae*, i els fongs *Diplodia seriata*, *Phaeobotryon cupressi*, *Pyricularia oryzae*, *Spencermartinsia viticola*. A la rizosfera s'hi pot trobar *Arthrobacter cupressi*, un actinomicet. Per altra banda, els àcars *Loboquintus subsquamatus*, *Trisetacus juniperinus* poden menjar-se les puntes de les rames i fer malbé les plantes joves del viver de xiprer. I els pugons *Cupressodium cupressi* poden atacar principalment els xiprers dels vivers també.

Varietats del *Cupressus sempervirens*:

• atlantica	• horitzontalis	• pendula
• cereiformis	• indica	• sphaerocarpus
• dupreziana [del desert d'Argèlia]	• numidica	• stricta
• globulifera	https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1002/cbdv.201200045	• umbilicata

ESPÈCIES SIMILARS

D'entre les dues dotzenes d'espècies del gènere *Cupressus*, destaquen als nostres jardins, a més de *Cupressus sempervirens*:

- ***C. arizonica***. Pinyetes de 20-40 mm, amb escames obtuses mucronades; fulles de 0.5-2 mm, agudes o obtuses, blavoses; pinyetes glauques amb 6-8 escames. Aquest xiprer blau és originari a la zona occidental dels EEUU i Mèxic. Es troba a molts jardins i en repoblacions forestals.
- ***C. funebris***. Pinyetes de 8-15 mm, de color verd marronós fosc, amb 8 (6-10) escates; fulles de 1-2 mm en rames velles, o de 5-8 mm a les més joves; rametes molt pèndules a la punta; aments masculins de 3.5 mm de longitud. Aquest xiprer pèndul és originari de la Xina. Poc freqüent als jardins. Es pot veure a l'entrada nº 9 de Can Barça.

- **C. lusitanica:** pinyetes de 10-15 mm, amb escames cuspidades; fulles de 1.5-2 mm, agudes, amb punta lliure; rametes amb la punta una mica pèndula. Originària de Mèxic i Guatemala. Poc freqüent als jardins i carrers.
- **C. macrocarpa.** Fulles verdes, obtuses, de 1-2 mm, amb una mica d'olor a llimona; pinyetes immadures verdoses amb 8-14 escates amb extrem tallant ampla; les madures, d'uns 3 cm, rogenques en algunes zones. Arbre amb tronc poc recte i amb rames gruixudes, tampoc rectes, la majoria ondulades i algunes en angle de 45° aproximadament respecte al tronc principal. Originari de Califòrnia (Monterrey). No massa rar a jardins o carrers vora la costa.

ESOTERISME I LITERATURA

A l'antiga Roma es plantaven xiprers quan naixia una filla, perquè quan es casés la fusta fos la seva dot. Segons la mitologia grega, els xiprers havien estat, abans que Gea per compassió les convertís en arbres, les filles d'Etéocles, qui morí amb el seu germà en una lluita fratricida pel govern de Tebes. Una altra versió explica que Ciparisso era un jove, company d'Adonis, que el déu de la vegetació Silvà convertí en arbre al veure'l plorar desconsoladament per haver matat algú —Adonis? Ciparisso? Silvà?—, sense voler, un dels seus cèrvols domesticats. Les seves llàgrimes ambarines i sagnants encara regalimen pel tronc de l'arbre al ser tallat. Per altra banda, segons TEOFRAST D'ÉRESO, el xiprer estava consagrat, junt amb el narcís, al déu de l'inframón, l' Hades. Altres versions consagren el xiprer a Artemis o a Hécate. Degut a que la fusta no es podreix, ha estat símbol de la immortalitat. I com que foragita amb la seva aroma les rates, es planen als cementiris per prevenir que les rates es mengin els cadàvers. Hom creu que els xiprers ajuden els morts a viatjar al més enllà de manera plaent. Cal afegir que és un arbre que no dona problemes perquè no se li cauen les rames ni durant les ventades, i que no cal esporgar per mantenir-lo en bon estat o perquè no molesti. Ara, si es vol retallar, se'n poden fer els murs de laberints vegetals o escultures vivents (art topiària). Les pinyetes es duen com un amulet per prevenir cansament a les cames, hemorroides, i, en general, per tenir bona sort. Un xiprer vora la masia era senyal d'acolliment i que el viatger podia assedegar-s'hi. Dos, era senyal ja de poder menjar alguna cosa també. I tres, a més, de poder dormir-hi. La figura del xiprer ha estat inclosa en nombroses obres d'art, ja sigui en quadres, ja sigui en novel·les, ja sigui en poesies. Les portes de l'església/basilica de Sant Pere del Vaticà són fetes de fusta de xiprer i estan en força bon estat des de fa dotze segles. I, segons la Bíblia, al temple de Salomó la fusta de xiprer era un element important, a més de la de cedre. La fusta, des de l'arca de Noè, s'ha emprat per a construir molts vaixells.

Somniar en xiprers és senyal de futura tristesa, seguida d'alegria (amb llàgrimes). O també la fi d'un projecte que no s'acomplirà o l'estancament de la situació. A la realitat facilita el dol per la mort d'un conegut, i com amulet, allarga la vida. Les famoses varetes màgiques curatives eren fetes de xiprer, i s'anaven escurçant cada dia durant tres mesos, quan ja tocava canviar-les, llençant la vella al foc. Dipositar una ramada de xiprer sobre la tomba d'un conegut li donarà un bon destí en el més enllà. .

[Xiprer: JOSEP CARNER]— «Xiprer/ massa que sé/ com vora mars felices / se't veu cenyit de roses, sovint, en un verger,/ i com et dreces en la vella plaça / que els segles han daurat, / i mostres més que amagues, la vella arquitectura,/ oh, dit senyalador d'eternitat! Perquè l'acuit dels dies no t'altera / i acreix la majestat llur polseguera, / oh, més altiu que el llorer!/ I, més d'un cop, amunt d'una dreuera, / el teu missatge apaivagà mon cor:/ era prop teu l'ermita abandonada, / i, al teu davant, la clara capvesprada/ que ton bell cim encaputxava d'or»...

MARIÀ AGUILÓ: «A un xiprer»

— «Per què et crearen, oh arbre,
sens ombra, ni fruit, ni flor?
¿Has nascut sols per fer por devora tombes de
marbre?
Tot arbre que engrons l'oratge
bat sos rams fent dolç renou,
mes lo teu negre fullatge gemega si el vent lo
mou.
Si els pàmpols verds se belluguen,
si es va engronsant el llorer,
si els embats en les flors juguen i l'esperança
se'n ve,
com un llamp fuig i s'esborra
tot pensament de conhort
guaitant tu, feresta torre
de la ciutat de la Mort.

A cada poble t'he vist
a les portes del fossar;
digue'm, sentinella trist
que els difunts te fan guardar,
per què és que sempre en els punts
te posen més solitaris
i vius sentint les plegaris
que resen an els difunts?
Oh!, ja ho sé:... perquè ta rel
mostra an el cos el seu llit,
mentre que el tronc com un dit
senyala a l'ànima el cel— «.

SALVADOR ESPRIU:

«Cementiri de Sinera»

—«Pels rials baixa el carro
del sol, des de carenes
de fonollars i vinyes
que jo sempre recordo.
Passejaré per l'ordre
de verds xiprers immòbils
damunt la mar en calma.
Sense cap nom ni símbol,
ran dels xiprers, dessota
un poc de pols sorrenca,
endurida de pluges.
O que l'oratge escampi

la cendra per les barques
i els solcs dibuixadíssims
i la llum de Sinera.
Claror d'abril, de pàtria
que mor amb mi, quan miro
els anys i el pas: viatge
al llarg de lents crepuscles.

Pels portals de Sinera
passo captant engrunes
de vells records. Ressona
als carrers en silenci
el feble prec inútil.
Cap caritat no em llesca
el pa que jo menjava,
el temps perdut. M'esperen
tan sols, per fer-me almoïna,
fidels xiprers verdíssims.
Arriba el raïm tendre

portat per dits benèvolos
del sant màrtir de plata.
En processó tremolen
llumenetes de ciris
i acompanyen la tarda
a ben morir: viàtic
dels records de Sinera.
Per contemplar-los pujo
on el xiprer vigila.
Vol de records de pluja
aguditza suplicis
d'aquestes flors que moren
al fràgil pas harmònic
de la tarda i de l'aigua.
Com calla el mar! Enlaire,
triomf, destí, reialme,
escomesa de puntes.
Els xiprers recollen
claror de cel plorada
en miralls momentanis.

[GERARDO DIEGO: «El ciprés de Silos»]

— «Enhiesto surtidor de sombra y sueño
que acongojas el cielo con tu lanza.
Chorro que a las estrellas casi alcanza
devanado a sí mismo en loco empeño.

Mástil de soledad, prodigio isleño,
flecha de fe, saeta de esperanza.

Hoy llegó a ti, riberas del Arlanza,
peregrina al azar, mi alma sin dueño.

Cuando te vi seño, dulce, firme,
qué ansiedades sentí de diluirme
y ascender como tú, vuelto en cristales,
como tú, negra torre de arduos filos,
ejemplo de delirios verticales,
mudo ciprés en el fervor de Silos»— .

PROPIETATS MEDICINALS DEL XIPRER COMÚ

- Antibacterià a 200 ppm OE:
 - *Enterococcus faecalis* OE
 - *Escherichia coli*
 - *Klebsiella pneumoniae*
 - *Mycobacterium smegmatis*
 - *Proteus vulgaris* OE
 - *Pseudomonas aeruginosa*
 - *Salmonella indica*
 - *Salmonella typhi*
 - *Salmonella typhimurinum*
 - *Serratia marcescens*
 - *Staphylococcus aureus*
 - *Yersinia enterocolitica*
- anticàncer: melanoma amelanòtic C32 (105 micrograms/mL OE fulles var. *pyramidalis*); BPH estroma (extr. cloroform); carcinoma de mama, còlon, pulmó.
- anticoagulant [pels fenilpropanoides]
- antiespasmòdic
- antifúngic a 200 ppm OE: *Alternaria*, *Aspergillus niger*, *Botrytis cinerea*, *Candida albicans*, *Fusarium*, *Giberella avenacea*, *Microdochium nivale*, *Rhizoctonia*
- antioxidant
- antiparasitari: *Leishmania donovani* (0.025 micrograms/mL de taxodiona)
- antisèptic
- antivíric: HIV, HTLV IIIB (polímer de proantocianidina); HSV-1
- astringent
- contraceptiu
- cosmètic: caspa, seborrea (xampús)
- desodorant
- estrogènic
- febrífug
- gastro-protector (front a indometacina)
- hepato-protector (front al paracetamol, al CCl₄ i a l'acetat de Plom)
- inhibidor de l'acetil-colinesterasa (extracte amb dicloro-metà de pinyetes a 36 ppm; OE 0.28 mg/mL)
- inhibidor de la butiril-colinesterasa (extracte de fulles amb acetona a 40 ppm)
- insecticida/ insectífug (arnes, mosques, etc.) [fums]
- larvicida: (fulles entre llavors); *Aedes albopictus*, *Culex pipiens* (38 ppm extracte amb èter de petroli)
- mucolític
- protector ossi (sugiol a 1 mg/Kg, sense ser estrogènic)
- sudorífic (fusta)
- vasoconstrictor perifèric [com l'Hamamelis]
- vulnerari

OLI ESSENCIAL

Es molt Yang i combat l'excés de Yin a diversos òrgans: cervell, cor, matriu, mama, ovaris, musculatura, pròstata, tiroides, bufeta de l'orina. Adient per aplicar al primer o al segon xacra (baix ventre). Ajuda a connectar amb aquest món (i l'altre). Aplicar unes gotes a l'avant-braç a la regió de les venes.

• acne	• distonia	• mal humor
• adenoma prostàtic	• neurovegetativa	• mala circulació
• afonia	• enuresis	• menopausa
• astènia	• epistaxis	• micobacteris
• berrugues	• espasmes	• nafres
• budell gandul	• falta de plans per al futur	• neuràlgies
• cames inflades	• gangrena	• ovaris amb quists
• càncer	• grip	• pàncrees gandul (exocrí)
• catarro	• hemorràgies	• Parkinson
• cel·lulitis	• hemorroides internes/ externes	• peus suats
• congestió limfàtica	• herpes zòster	• pleuresia
• congestió protàtica	• irritabilitat	• prostatisme
• congestió venosa	• limfatisme	• pulmonitis
• desassossec	• lumbago	• retenció de líquids
• dismenorrea (dolor de la regla)		

- reuma (decocció de l'escorça)
- semen escàs
- suors
- taquicàrdia
- tos ferina
- tos nerviosa
- tuberculosi
- úlceres varicoses
- varius

ALTRES USOS MEDICINALS DEL XIPRE

- asma
- barbs
- bronquitis
- canes (vinagre de fulles) [DIOSCÒRIDES]
- colesterol-LDL alt
- conjuntivitis [DIOSCÒRIDES]
- cucs intestinals
- diabetis II
- diarrea
- enuresis
- ergotisme (emplastre de fulles) [DIOSCÒRIDES]
- erisipela
- esclerosi uterina
- esgotament nerviós
- estómac caigut (cerat UE) [DIOSCÒRIDES]
- febre
- ferides (emplastre de fulles) [DIOSCÒRIDES]
- fibromiomes
- grip
- hemorràgies
- hemorroides gangrena
- hèrnies intestinals (emplastre amb pinyetes triturades)[DIOSCÒRIDES]
- incontinença urinària
- infeccions (pulmonars, renals)
- isquèmia
- laringitis (afonia)
- mal de cap
- mal de queixal
- mala circulació a les cames
- mala circulació venosa als ronyons
- menopausa
- metrorràgia
- mosquits (fums de fulles o pinyetes)
- nerviosisme (bafs amb fulles)
- peus pudents per la suor (banys tebis, amb 30 g de fulles/L en decocció que comença en fred i acaba just quan comença a bullir l'aigua)
- picor i dolor anal (ASSUR BEL NISHESHU, 1400 a.C.)
- pòlips nasals (amb figues seques)
- prolapse anal (HIPÒCRATES)
- prolapse uteri
- prostatitis
- refredat
- retenció d'orina
- reuma
- sarna a les ungles (pinyetes cuites en vinagre i barrejant el líquid amb tramussos i aplicant-ho) [DIOSCÒRIDES]
- tos
- tuberculosi
- úlceres lentes
- varius

POSSIBLE TOXICITAT

Grans dosi podrien afectar/irritar els ronyons. L'oli essencial no és prudent prendre'l, ja que pot resultar neurotòxic o avortiu. Lo adient és aplicar-lo externament a la pell més o menys diluït. O bé em massatges amb una crema o bé aplicat directament a l'avant-braç a la zona de les venes. També ens bafs o en banys. Però seria contraproductiu en cas de mastitis o en cas de patir gota corall. El pol·len, que pot ser molt abundant semblar pols de sofre entapissant el terra, pot provocar al·lèrgia respiratòria (rinitis, asma).

USOS NO MEDICINALS

Postes, bigues, guitarres, portes, ebenisteria, vaixells, escultures, tanques vives a llindars de finques o jardins o laberints, barreres protectores de la tramuntana (a l'Empordà), senyal simbòlic a cementiris i masies.

PREPARATS

Bafs de GATTEFOSSÉ: oli essencial de xiprer posat sobre l'aigua bullint. Contra atacs de tos o tos ferina.

Emplastre antihemorroidal: pinyetes joves verdes, ben capolades, aplicades a la zona.

Extracte fluid: 30 gotes abans dels àpats. Contra enuresis, hemorroides, etc. En ènemes al 5% contra hemorroides

Extracte tou: 200 mg/dia, en pastilles. En supositoris 300 mg.

Pastilles de NOSTRADAMUS: almesc + sèver + ambre gris + càlam aromàtic (rel) + xiprer (pinyetes) + clau d'olor + lliri de Florència (rel) + roses. Per prevenir el contagi de la pesta.

Supositoris del Dr. LECREC: 150 mg extracte tou de pinyetes de xiprer + 20 mg extracte d'opi + 20 mg extracte de belladona + 5 g mantega de cacau. Contra hemorroides.

Tintura (en fred): 60 gotes abans dels dos principals àpats. Contra hemorroides, varius, hemoptisis, menopausa, etc.

Tintura al bany-maria (ALEXIS ROSELL): en un pot de vidre gruixut s'hi posa fins 3/4 pinyetes de xiprer prèviament rentades i una mica aixafades amb una pedra (neta). Millor que no siguin marrons sinó encara una mica verdes. S'omple el pot fins dalt amb una barreja d'alcohol (etanol) 2/3 i aigua (1/3). S'hi afegeixen unes gotes d'oli essencial de xiprer (10/L). Es tapa el pot i es posa al bany-maria, deixant que el nivell de l'aigua (freda) cobreixi la tapa, i es va escalfant fins que el líquid interior agafi color. Passats uns 10 minuts es deixa refredar, sense llevar-lo de l'aigua. En acabat de refredar-se es treu i es guarda, ben tapat. Se'n fan banys a les parts gangrenades, amb el líquid escalfat prèviament o barrejat amb aigua calenta perquè resulti tebi. És de molt el millor remei contra la gangrena.

Ungüet anti-hemorroidal del Dr. JEAN VALNET: extracte tou de xiprer 1 g + bàlsam de borrons de pollancre 50 g. Aquest bàlsam (ungüent populni) es prepara amb 60 g de borrons de pollancre + 120 g de llard de porc + 10 g de mandràgora, 10 g de jusquiam (*Hyosciamus niger*), 10 g de *Sempervivum tectorum* + 10 g de *Sedum sediforme* + 10 d'enciam + 10 g de bardana + 10 g de *Sedum telephium* + 10 g d'esbarzer (=romaguera). O bé amb 120 g de llard de porc (sense sal) + 40 g de borrons de pollancre (*Populus nigra*) + 12 g de fulles d'adormidera (*Papaver somniferum*) + 12 g de cascals + 12 g de jusquiam + 12 g de morella roquera (*Solanum gr. Nigrum*).

<https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=4297900>

Ungüent de la comtessa: pinyetes de xiprer + ballarucs verds + murtrons + pell de magrana + llavors de raïm + llavors de plantatge + alum de roca + màstic + oli de murtra + cera d'abella. Contra matriu caiguda, i per prevenir l'avortament.

Vi de DIOSCÒRIDES: vi ranci + mirra + fulles de xiprer, deixat reposar. Contra retenció d'orina i contra cistitis. Pinyetes de xiprer moltes i begudes en vi: contra tuberculosi pulmonar, asma, tos, o contra disenteria.

PRINCIPIS ACTIUS DEL XIPRER COMÚ (*Cupressus sempervirens*)

- 1-(4-hidroxi-3-metoxi-fenil)2-[4(3-rhamno-piranoxi-propil)-2-hidroxi-fenoxi]1,3-propanediol [pinyetes]
- 1-(4-hidroxi-fenil)2-[4-(3-glucopiranoxi-propil-2-metoxi-fenoxi)-1,3-propanediol [pinyetes]
- 2-fenil-etanol
- 6-deoxi-taxodiona
- 8,8''-biapigeninil [pinyetes]
- abita-8,11,13-trien-20-ol (pinyetes)
- àcid 15-acetoxi-imbricatòlic
- àcid cafeic
- àcid commúnic (pinyetes)
- àcid p-cumàric
- àcid enantio-olevàric
- àcid gàl·lic (4.35 mg/g)
- àcid imbricatòlic
- àcid labda-8(17),12,14-trien-19-oic 38 micrgrams/mL [contra BPH - estroma]
- àcid sandracopimàric
- àcid trans-commúnic
- alcaloides 0.70%
- alfa-cedrol
- alfa-fenxè 0.2-0.7%
- alfa-humulè
- alfa-pinè 27.5-48.6%
- alfa-terpinil-acetat
- alfa-terpinolè 4.5%
- alfa-thujè
- amentoflavona
- beta-cariofil·lè,
- beta-pinè
- bornil-acetat
- camfè
- càmfora
- carvacrol
- catequina (pinyetes)
- cosmosiïna
- cupressuflavona
- delta-3-carè 6-22.1%
- delta-cadinè
- diterpens 2.5%
- epicatequina (pinyetes)
- èster metílic de l'àcid 3-hidroxibenzoic
- fenols 0.07%
- ferruginol
- flavonoides 0.22%
- gamma-terpinè
- germacrè-D
- glucòsids fenòlics
- junepediol (pinyetes)
- llimonè 4.6%
- mircè
- miricitrina
- monoterpens 48-66% 43 % hidrocarbonis en pinyes, 60% en rames;
- neolignans (pinyetes)
- oli essencial 0.5% (densitat 0.825; índex de refracció 1.341; grau d'acidesa 0.22; grau d'esterificació 24.60
- p-cimè
- p-cimèn-8-ol
- perillil-acohol
- proantocianidines oligomèriques (de catecol i epicatecol)
- quercetina (9.5 mg/g)
- quercitrina
- rutina
- sabinè 0.2-1.3 %
- saponines 1.9%
- sesquiterpens 22-45%
- sugiol
- tanins 0.31%
- taxodiona
- terpinolè
- timoquinona
- triciclè

MÉS INFORMACIÓ

—IOSR Journal Of Pharmacy www.iosrphr.org (e)-ISSN: 2250-3013, (p)-ISSN: 2319-4219 Volume 6, Issue 6 Version. 2 (June 2016), PP. 66-7 *Medical importance of Cupressus sempervirens- A review* Prof Dr ALI ESMAIL AL-SNAFI Department of Pharmacology, College of Medicine, Thi qar University, Nasiriyah, Iraq.

—BMC COMPLEMENT ALTERN MED. 2014; 14: 179. Published online 2014 Jun 2. doi: 10.1186/1472-6882-14-179 PMCID: PMC4052795 PMID: 24890383 *Chemical composition, antimicrobial and antibiofilm activity of the essential oil and methanol extract of the Mediterranean cypress (Cupressus sempervirens L.)* [SAMY A SELIM](#), [MOHAMMED E ADAM](#), [SHERIF M HASSAN](#), [ABDULRHMAN R ALBALAWI](#)

<i>C. sempervirens</i> (oli essencial de Tunísia) %	fulles	pinyet es	rame s
triciclè	0.1	-	0.1
alfa-thujè	0.1	0.1	-
alfa-pinè	27.5	28.9	35.8
alfa-fenxè	0.6	0.2	0.7
sabinè	0.2	0.6	1.3
beta-pinè	0.8	0.9	2.5
beta-mircè	1	1.5	1.9
alfa-fel·landrè	1.4	1.8	-
delta-3-carè	7.2	5.8	13.2
1,8 cineol	1	0.6	-
p-cimè	0.2	1.7	1.1
llimonè	2.2	0.6	1.9
beta-fel·landrè	0.1	0.2	-
alfa-terpinolè	1.3	0.9	1.9
linalool	0.1	0.3	-
alfa-camfolenal	0.2	0.2	0.9
càmfora	0.1	-	0.1
borneol	0.2	0.3	-
delta-terpineol	0.1	0.7	1.7
mirtenal	0.1	-	-
mirtenol	0.2	-	0.1
terpèn-4-ol	1.8	1.9	1.5
alfa-terpineol	1.1	0.8	-
iso-bornil-acetat	0.3	0.4	0.7
alfa-terpinil-acetat	0.2	0.4	0.5
longifolè	0.6	1.2	0.6
(Z)-cariofil·lè	2.2	1.9	1.1
alfa-cedrè	0.6	1.8	1.3
alfa-humulè	2.1	2.4	1.9
germacrè D	12.1	6.36	3.9
beta-selinè	0.6	1	1.8
alfa-murolè	0.5	0.1	0.5
epi-zonarenè	0.2	0.3	0.6

beta-bisabolè	0.5	1.1	0.4
cubebol	0.1	0.6	0.3
cis-calamenè	0.2	-	-
delta-cadinè	0.2	0.4	0.6
alfa-copan-11-ol	0.3	0.3	0.1
alfa-calacorè	0.2	0.2	0.1
elemol	0.1	1.4	-
germacrè B	1.5	0.9	1.2
beta-calacorè	0.6	0.8	1
cariofil·lè-òxid	0.3	0.6	1.1
alfa-cedrol	19.3	18.5	7.7
T-cadinol	0.5	1.1	1.3
T-muuronol	0.6	1.7	0.1
manoïl·lè-òxid	0.9	2.3	1.7
abietatriè	0.4	0.1	0.8
abietadiè	0.4	0.3	0.5
nezukol	0.3	0.2	0.6
sempervirol	0.1	0.4	0.4
(Z)-tartarol	0.2	-	0.3

EFFECTES FISIOLÒGICS

L'àcid labda-8(17),12,14-trien-19-oic a 37.5 micrograms/mL actua contra les cèl·lules BPH de l'estroma humanes. Inhibeix la fosforilació *activació del Stat-3*, i *prevé la transactivació dels gens sensibles als androgens* *KLK3PSA* i *TMPRSS2* a les cèl·lules LNCaP. Prevé, doncs, la hiperplàsia prostàtica. Inhibeix l'expressió de IGF-I, TGF-beta, PCNA i abaixa el quocient Bcl-2/Bax.

Uns mero-sesquiterpens obtinguts per cicloadició a partir de l'àcid trans-commúnic (un diè del labdà) o del seu metil-èster tenen un efecte citotòxic molt fort contra carcinoma humà de mama (luminal A de MCF-7), còlon o pulmó, amb una IC50 de 0.35 microM. L'acció anticancerígena té lloc mitjançant la promoció de l'estrès oxidatiu a les cèl·lules canceroses, l'aturada del cicle a G0-G1, l'activació de l'apoptosi, la inhibició de la ciclina D2, de la fosforilació del pRb, i l'augment de l'expressió del p27 i del p53, així com l'augment de la fragmentació de la PARP. També, un dels mero-sesquiterpens inhibeix la transició epitel·li-mesèquima i redueix el creixement tumoral de tumors implantats. <https://doi.org/10.1016/j.ejmech.2014.03.071>

Pel que fa a la diabetis, hom suposa que l'alfa-pinè i el delta-3-carè de les pinyetes i de les rametes són el que fa que l'oli essencial d'ambdues inhibeixi la glicació de la hemoglobina un 60% a 400 micrograms/mL. La inhibició de la glicació de la insulina arriba al 70% o al 80% amb 600 micrograms/mL d'OE de rametes i pinyetes, respectivament. L'hemòlisi dels glòbuls rojos és inhibida en un 45% amb 180

micrograms/mL d'OE d'ambdues. També els OEs redueixen la peroxidació o beta-oxidació lipídica de l'àcid linoleic a la meitat amb 260 micrograms/mL.

El 8,8"-biapigenilil entre 10^{-10} M i 10^{-8} M inhibeix l'osteosi-clastogènesi de les cèl·lules del moll de l'os murines. Entre 10^{-8} i 10^{-6} M inhibeix la diferenciació de les 3/3-L1 i aquelles del moll de l'os a adipòcits madurs. 10^{-10} M estimula la proliferació osteoblàstica, la diferenciació i la mineralització. L'efecte estimulador osteoblàstic és 10.000 cops més potent que el de l'apigenina. Sembla que aquest efecte està mediat per receptors de l'estrogen. En ratolines sense ovaris, a 1-10 mg/Kg/dia durant 1 mes, inhibeix els nivells d'ARNm de gens osteoclàstics (incloses fosfatases àcides resistents al tartrat), i inhibeix el RANK (*receptor activator of nuclear factor*), el TNF-alfa, IL-6, i abaixa el quocient RANK lligand/osteo-protegerina als ossos. També hi activa la producció de cèl·lules osteo-progenitores al moll de l'os i incrementa els nivells d'ARNm de gens osteogènics, CBF-alfa, col·lagen tipus I, BMP-2. Millora els paràmetres de l'arquitectura trabecular i cortical dels ossos. Per altra banda, el 8,8"-bipiagenilil no té efecte estrogènic a la matriu. És doncs, un bon osteo-protector.

Els oligòmers de proantocianidines inhibeixen l'activitat esterolítica a l'elastasa pancreàtica a IC₅₀ de 7.5 micrgrams/mL. Els oligòmers es lliguen a l'elastasa formant un precipitat en proporció de 2:1. Tot i que 1 mg d'elastina insoluble només es pot lligar a 150 micrograms d'oligòmers, aquesta quantitat ínfima ja és suficient perquè l'elastina quedi protegida front a l'elastasa. Els pèptids de l'elastina són els que fixen més oligòmers (1.5 mg per cada mg). El complex oligòmers-elastina és més estable que el d'oligòmers-elastasa. Així, doncs, les fibres d'elastina queden protegides pels oligòmers de proantocianidines de les pinyetes del xiprer.

El ferruginol inhibeix a 55 microM la glicogen-fosforilasa al fetge, la qual cosa ajuda a no apujar el nivell de glucosa en sang.

L'àcid acetoxi-imbricatòlic inhibeix a 60 microM la glucosa-6-fosfatasa al fetge, i això ajuda també a no apujar massa els nivells de glucosa en sang.

Cupressus sempervirens (al mig i a l'esquerra: var. *horizontalis*; a la dreta, var. *stricta*)

Cupressus lusitanica

Cupressus funebris

Cupressus arizonica

C. arizonica

C. macrocarpa

Cupressus macrocarpa

